

Lucie Sedláčková, UČO: 439646

Současná environmentální filosofie (postmoderna & ekofenomenologie)

Proč Abram poukazuje na různé podoby neviditelnosti, se kterými se můžeme setkat? Jak se staví k možnosti poznat svět a věci v něm? Vysvětlete proč ne/souhlasíte s jeho postojem a argumentací.

Abram tvrdí, že k tomu, abychom si povšimli neviditelnosti světa, není nutné, abychom si představovali jiná měřítka existence, ani nadpřirozené dimenze. Stačí si jen všítat smyslové krajiny, která nás hmotně obklopuje. Podle něj existují různé podoby neviditelnosti. A to: neviditelná povaha toho, co je skryté za věcmi, to co se skrývá uvnitř každé viditelné věci a prostředí mezi viditelnými věcmi. Upozorňuje na to, že téměř všechny viditelné přítomnosti, které nás obklopují, obsahují hloubku, která nám zůstává skrytá. Tyto módy neviditelnosti propůjčují našemu světu pocit záhadnosti a nepozorovatelnosti a nám vědomí o tajemnosti světa. Poukazuje i na další neviditelné dimenze, například zvuk, pach a myšlenky. Poslední neviditelnou dimenzí je to, co se skrývá mezi viditelnými věcmi, jako je například vzduch. Tato třetí dimenze odpovídá nejpůvodnějšímu významu hloubky, hloubky vnoření. Všechny tyto neviditelné dimenze jsou nezbytné pro chod dimenzí námi viditelných a všechny nás významně ovlivňují. Každá viditelnost našeho světa od začátku předpokládá řadu neviditelných dimenzí, jejichž realitu sice nemůžeme vnímat, nicméně jejich tajemnou neviditelnost přesto nelze jednoduše přemoci. Podle Abrama se v dnešním moderním světě na tento pocit hodně zapomíná, lidí uvažují tak, jako by nebyli součástí světa, mají pocit, že se nachází někde mimo přírodu. Hloubka vzdáleností a hloubka propastí se stávají zjevné a působivé jen pro bytosti, které jsou materiálně vrostlé do krajiny, kterou vnímají. Pozemský svět ztrácí svá tajemství, pokud se necítíme být jeho součástí a uvažujeme-li o něm, jako o determinovaném a měřitelném souboru objektů nebo jako o zásobárně přírodních zdrojů. Jakmile se však vrátíme k bezprostřednosti přítomné chvíle, plochost zmizí a jeho enigmatická hloubka začne vystupovat. Přesto, že určité neviditelné síly cítíme, nevnímáme je přímo, proto je také nedokážeme přesněji vymezit a definovat. A ačkoliv, že tušíme, že záhada sdělení tvoří velkou část našeho světa, můžeme na ně poukazovat jen nepřímou, používající k tomu takových způsobů řeči, které jsou záměrně mnohoznačné. Jestliže si přejeme obnovit naši solidaritu se smyslovou zemí, je třeba se naučit mluvit novými způsoby. Pokud si přejeme otevřít svoje vědomí skutečnému místu, v němž žijeme, musíme opět do naší řeči přizvat „duchy“, jen díky oslovení těchto neviditelných elementálů můžeme začít uvolňovat své smysly a probouzet ony minutové vnímavosti. Podlé mého názoru jsou Abramovy postoje správné, souhlasím s tím, že je nutné navrátit se k určitému ztotožnění s přírodou, a začít právě u slov se mi zdá být dobrým řešením. Například některé tradiční africké kmeny nemají některá pro nás nezbytná slova, jako je například abstraktní pojem „práce“. Neoddělují tedy práci a zábavu jako my. Ve vyspělém světě se často lidem se slovem práce konotuje něco záporného, zdlouhavého a nudného. Jsem, ale přesvědčená o tom, že co se týče přírody, duchovna a spirituality mají daleko více slov, než my. Poukázáním na to, že v našem světě je hned několik neviditelných entit je dobrou korelací k ochraně přírody. Například to, že každá naše činnost má nějaký důsledek, i když ho zrovna nevidíme, protože je nám právě skrytý, někdo jiný ho vidí a nějak na něj působí.

Souhlasíte s Vogelovým tvrzením, že bychom měli opustit pojem „příroda“ a koncepty s ním spojené (postoj argumentujte)? Znáte nějaký jiný koncept přírody, než ty, které Vogel rozebírá?

Vogel ve své knize tvrdí, že příroda neexistuje, protože na světě už není místo, které by člověk nějak nezměnil. Klade si otázku, jestli člověk do přírody patří nebo ne, lidskou mysl nakonec staví úplně

mimo přírodu. Pojem příroda definuje jednak jako fyzický svět, jehož součástí je i člověk a veškerá jeho činnost a jednak jako přírodu, ze které je člověk určitým způsobem vyčleněný. Na základě těchto dvou různých vysvětlení pojmu příroda řeší problém, kam zařadit člověka spolu s jeho činností, stanovuje dvě kategorie produktů člověka, umělé a přírodní. Myslí si, že pokud je člověk součástí přírody, nemůže jí nikdy ublížit jako celku, může pouze poškodit jednotlivé její části. Zde vznáší argument proti nutnosti ochrany přírody.

Myslím si, že na slovech/pojmech vlastně nezáleží, důležité je co představují. Jak napsal Shakespeare: „Růže, byť zvaná jinak, voněla by stejně.“ Nemyslím si tedy, že bychom pojem příroda měli opustit. Vogel tvrdí, že kvůli neschopnosti definovat pojem příroda nevíme, co přesně a jestli vůbec něco máme chránit. Také o tom polemizuje z toho důvodu, že si, jak už jsem se zmínila, není jistý, jestli je člověk součástí přírody. Podle mého názoru nezáleží na tom, jestli jsme součástí přírody nebo ne, i když si myslím, že jsme. Ať už jsme součástí nějaké skupiny, nebo ne, pokud vidíme, že se jí, nebo nějaké její části děje nějaké bezpráví, měli bychom zasáhnout. A to v obou případech. Myslím si také, že příroda, jako taková nepotřebuje ochranu, protože je silnější, než my a se všemi našimi zásahy se vyrovná, otázkou je jak. Myslím si, ale že je potřeba chránit přírodu sami pro sebe. Příroda, jakou známe dnes (a jakou jsme i částečně sami stvořili) ochranu potřebuje, zejména proto, že je nezbytná pro náš další život. Takže tím, že chráníme přírodu, uchovááme si místo pro náš další život.

Nemyslím si, že vytvoření nového pojmu je klíčovým aspektem v ochraně přírody. Pokud budeme mít vyřešenou většinu ekologických problémů, které nás trápí, můžeme věnovat čas diskusím o definici různých pojmů, tak to, ale není. Podle mého názoru není nutná změna zavedených termínů k dalším krokům v ochraně přírody, proto tuto polemiku považuji za vysoce filosofickou a neuplatnitelnou v praxi.